

KLP tematiskās darba grupas sanāksme

Eko-shēmas

Darba materiāls

Pīlārs	Nr. p.k.	Pasākums	Sasniedzamais rādītājs 2027.gadā (mērķis)	MĒRKIS – uzlabot:							
				Klimats	Gaiss	Ūdens	Augsne	B.daudzv	Ainava	Pārtaika	Labturīb
	1.	Atbalsts par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi	950 000 ha	X	X	X	X	X			
I pīlārs Ekoshēmas	2.	Ekoloģiski nozīmīgas platības	110 676 ha	X	X	X	X	X			
	3.	Optimāla augsnes pH līmeņa nodrošināšana – pamatkaļķošana ar tauriņziežu audzēšanu	200 000 ha (40 000 ha/gadā)	X		X	X				
	4.	Saudzējošā lauksaimniecības prakse	546 978 ha		X	X	X				
	5.	Oglekli un amonjaka emisijas mazinoša lauksaimniecības prakse	254 483 ha	X	X	X	X				
	6.	Ilggadīgo zālāju saglabāšanas veicināšana lopkopības saimniecībās	215 735 ha	X		X		X	X		

X – galvenais ieguldījums, X – papildus veicinošais ieguldījums

1. ATBALSTS PAR VIDEI UN KLIMATAM LABVĒLĪGU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI

Aktivitātes mērķis – veicināt ilgtspējīgu lauksaimnieciskās ražošanas metožu izmantošanu lauksaimniecības zemju apsaimniekošanā.

Atbalsta pretendents – lauksaimnieks (t.sk. bioloģiskais lauksaimnieks), kas veic lauksaimniecisko darbību un saņem pamatmaksājuma shēmas atbalstu

Mērķa platība – 950 000 ha/gadā

Indikatīvais finansējums – 177 000 000 EUR

Atbalsta likme - par saimniecības hektāriem:

Veiktā prakse	EUR/ha
Ja vismaz [25%] no saimniecības platības, ir sagatavots mēslošanas plāns, ņemot vērā augšņu analīzes	50
Pārējās saimniecības	40

Nosacījumi

Atbalsta saņemšanas nosacījumi:

Atbalstu piešķir, ja visos **attiecinajajos lauksaimniecības zemes hektāros, uz kuriem tas ir attiecināms**, tiek ievērota šāda prakse:

- Uzturētas zālāju platības** Zālāji tiek noganīti, nopļauti vai novākti (novākta biomasa).
- Uzlabota kultūraugu dažādošana** - ja aramzeme ir robežās no 10 līdz 30 ha, jāaudzē 3 dažādu ģinšu kultūras, un galvenais kultūraugs nepārsniedz 75% un divas galvenās kultūras ne vairāk kā 95%, ja aramzeme ir lielāka par 30 ha, jāaudzē vismaz 4 kultūraugi un galvenā kultūra nedrīkst pārsniegt 70%, 2 galvenās kultūras 80%, 3 kultūras 95%.
- Zaļais segums ilggadīgo stādījumu rindstarpās** veģetācijas sezonas laikā - vismaz 50% ilggadīgo stādījumu;
- Saimniecībā izmantotais slāpekļa daudzums nepārsniedz mēslošanas plānā norādīto daudzumu un mēslojuma iestrāde** (pamatmēslojums un papildmēslojums) **notiek saskaņā ar mēslošanas plānu, nodrošinot, ka iestrādātā mēslojuma daudzums nepārsniedz mēslošanas plānā noteikto nepieciešamo N, P₂O₅ un K₂O daudzumus:**

4.1. **Katram saimniecības laukam VAAD LIZ pārvaldības sistēmā** līdz kultūraugu sējai vai stādīšanai, ilggadīgiem sējumiem un stādījumiem – līdz veģetācijas sākumam, bet ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 15.06. **ir sagatavots mēslošanas plāns** ņemot vērā un norādot:

- o **augšņu agroķīmisko analīžu*** datus, kuros ir noteikta augsnes reakcija, organiskā viela un nepieciešamais P₂O₅, K₂O daudzumus, nodrošinot katra parauga rezultātu piesaisti GPS koordinātām; **VAI**
- o ja augsnes agroķīmiskās analīzes nav veiktas - **N vajadzību aprēķina, pieņemot, ka P₂O₅ un K₂O nodrošinājums augsnē ir ļoti zems, savukārt P₂O₅ un K₂O vajadzību aprēķinot, tiks pieņemts, ka P₂O₅ un K₂O nodrošinājums augsnē ir augsts**** (t.sk. lauksaimnieki bioloģiskās saimniekošanas sistēmā);
- o konkrētā laukā plānoto kultūraugu (t.sk. zaļmēslojuma augiem) un tā potenciālo ražu;
- o konkrētā laukā iepriekšējā sezonā audzēto kultūraugu;

* *Veiktā augšņu agroķīmiskās analīze nav senāka par 5 gadiem un tās ir veiktas augšņu jomā akreditētā Eiropas Savienības laboratorijā*

** Kultūraugu mēslošanas normatīvi jeb N P K nodrošinājuma aprēķina algoritms tiks izstrādāts uz 2023.gadu (kā piemēru var skatīt A. Kārklīšs, A. Ruža "Lauku kultūraugu mēslošanas normatīvi")

! Dati par veiktajām augsnes analizēm, kas veiktas augšņu jomā akreditētā laboratorijā, VAAD LIZ pārvaldības sistēmā tiks integrēti automātiski.

4.2. VAAD LIZ pārvaldības sistēmā līdz 30.04.; 30.06.; 31.08. un 30.11. tiek sniegta aktuālā (reāllaika) informācija pēc notikuma par:

- izlietoto mēslošanas līdzekļu veidiem, daudzumiem, N, P₂O₅ un K₂O tīrvielu daudzumiem;
- mēslojuma iestrādes datumu, izmantoto tehnoloģisko iekārtu un Pakalpojuma sniedzēju, ja mēslošanu veic pakalpojuma veidā;
- mēslošanai izmantoto līdzekļu veids un minerālmēsļu pamatsastāvs;
- iegādātiem vai saimniecības krājumos esošiem mēslošanas līdzekļu daudzumiem, veidiem, N, P₂O₅ un K₂O tīrvielu daudzumiem;
- kārtējā gadā saimniecībā iegūto kultūraugu ražu;

! Nosakot mēslošanas normas, tās var palielināt, ja kultūraugs tiek pārsēts un iepriekšējam kultūraugam ir jau dots mēslojums. Ja tiek pārsēts jauns kultūraugs, tam ir jāgatavo jauns mēslošanas plāns.

! Kopējais slāpekļa daudzums nepārsniedz 220 kg uz vienu LIZ hektāru, bet attiecībā uz kūtsmēsli un fermentācijas atlieku daudzuma izmantošanu - nepārsniedz 170 kg slāpekļa uz vienu LIZ hektāru gadā.

4. Tiek veikta AAL plānošanas un lietošanas uzskaitē:

5.1. **AAL lietošanas lēmumi jāpamato** ar regulārām pārbaudēm uz lauka, lai veiktu kaitīgo organismu parādīšanās uzraudzību, ņemot vērā:

- VAAD mājaslapā publicēto vispārējo brīdinājuma sistēmu vai citu pieejamo informāciju par kaitīgā organisma parādīšanos un prognozi par tā attīstību;
- papildinformācijai izmanto Latvijā pieejamos un dienesta mājaslapā publicētos kaitēkļu un slimību kaitīguma sliekšņus;
- laika apstākļu prognozes, kaitīgo organismu sliekšņa līmeņus vai citu pieejamo informāciju;
- VAAD laukaugu slimību lēmumu atbalsta sistēmas brīdinājumu par iespējamo slimību attīstību (*izveide plānota 2023.gadā*).

5.2. Periodā no kārtējā gada aprīļa līdz novembrim lauksaimnieks līdz katra mēneša pēdējām datumam (bet, ja iespējams 7 dienas pēc AAL lietošanas) VAAD LIZ pārvaldības sistēmā **sniedz aktuālo informāciju par:**

- regulārām pārbaudēm uz lauka un ka ir veikta kaitīgā organisma izplatības dinamikas un augu attīstības novērojumi pirms AAL lietošanas (*neprasām konkrētu pārbaudžu skaitu, to lauksaimnieks veic pēc agronomiskas vajadzības*)
- izlietoto AAL nosaukumu, devu uz hektāru, apstrādāto platību un kultūrauga attīstības stadiju.

! Informācija par iegādātiem vai saimniecības krājumos esošiem AAL tiks integrēts automātiski VAAD LIZ pārvaldības sistēmā. Lauksaimniekam būs arī iespēja ievadīt papildu informāciju par AAL.

! Informācijas trūkums, lēmumu pamatojuma trūkums tiks uzskatīts par neatbilstību.

5.3. Lauksaimnieks lieto **AAL atbilstoši rekomendējošam AAL lietošanas reižu skaitam**, kas izstrādāts, balstoties uz kaitīgo organismu bioloģiju un ilggadīgiem to novērojumu datiem un VAAD pārbaudēs apkopotajām, uz agronomijas pamatprincipiem balstītām, praktiskām lauksaimnieku tehnoloģijām un pieredzēm (*izstrāde plānota uz 2023.gadu*).

Kontrole un sankcijas: !!!!. Saimniecībai ir jāizpilda visas prakses kas uz to atteicas!

Ja neizpilda 1 praksi, tad samazinājums ir [25%], ja neizpilda 2 prakses, tad samazinājums ir [50%], bet, ja neizpilda 3 un vairāk prakses, tad atbalstu nepiešķir.

2. EKOLOĢISKI NOZĪMĪGA PLATĪBA

Aktivitātes mērķis – veicināt ūdens kvalitātes, augsnes kvalitātes uzlabošanu, erozijas ierobežošanu, AAL lietošanas mazināšanu, saglabāt bioloģisko daudzveidību, t.sk. apputeksnētāju saglabāšanu. Pasākums atbilst LLU izstrādātajiem emisiju mazināšanas pasākumiem un "Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2020.-2030.gadam" mērķiem.

Atbalsta pretendents – lauksaimnieks (t.sk. bioloģiskais lauksaimnieks), kas veic lauksaimniecisko darbību un saņem pamatmaksājuma shēmas atbalstu

Mērķa platība, ha:

	2020	2023	2024	2025	2026	2027
Kopā	102 774	102 774	102 774	105 343	107 977	110 676
Slāpekli piesaistoši kultūraugi, izņemot pākšaugus	45 143	45 143	45 143	46 272	47 428	48 614
Nektāraugi	2 449	2 449	2 449	2 510	2 573	2 637
Zaļmēslojuma augi	16 679	16 679	16 679	17 096	17 523	17 961
Starpkultūras	14 586	14 586	14 586	14 951	15 324	15 708
Zālāju pasējs	23 917	23 917	23 917	24 515	25 128	25 756

Indikatīvais finansējums, EUR:

2023	2024	2025	2026	2027	2023-2027
13 090 794	13 090 794	13 418 064	13 753 516	14 097 354	67 450 522

Atbalsta likme:

Kultūraugs vai prakse	Likme, EUR/ha
✓ slāpekli piesaistoši kultūraugi, izņemot pākšaugus	151
✓ nektāraugi	
✓ zaļmēslojuma augi	212
✓ starpkultūras	80
✓ zālāji pasējā	50

Nosacījumi

Atbalsta saņemšanas nosacījumi:

- Atbalstam pieteiktajās platībās **līdz kārtējā gada 31.oktobrim netiek lietoti AAL** izņemot:
  - bioloģiskajā lauksaimniecībā atļautos augu aizsardzības līdzekļus;
  - zālāju pasējā netiek lietoti AAL vismaz astoņas nedēļas pēc galvenā kultūrauga ražas novākšanas vai līdz kārtējā gada 31. oktobrim, ja astoņu nedēļu periods beidzas pirms šī datuma, vai līdz nākamā galvenā kultūrauga iesēšanai;
  - daudzgadīgo kultūraugu platībās netiek lietoti AAL visu kalendāro gadu.
- Tiek pildīta VAAD LIZ pārvaldības sistēma, kurā norāda informāciju par izlietotajiem mēslošanas līdzekļiem un bioloģiskajā lauksaimniecībā atļautajiem augu aizsardzības līdzekļiem.
- Atbalstu piešķir **par aramzemes platību, kurā tiek audzēti vai uzturēti šādi kultūraugi:**
  - ✓ **slāpekli piesaistoši kultūraugi** - lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, vīķi, amoliņš, austrumu galega, lupīna (šaurlapu, dzeltenā, baltā), esparsete.

- Slāpekli piesaistoši kultūraugi audzējami tīrsējā vai maisījumos, kas veidoti tikai no slāpekli piesaistošiem kultūraugiem vai to maisījuma ar labību vai stiebrzālēm, ja slāpekli piesaistošo kultūraugu īpatsvars pēc sēklas masas, augu skaita vai to zaļmasas ir lielāks par 50 procentiem.
- Ja slāpekli piesaistošos kultūraugus sēj maisījumā ar labību vai stiebrzālēm, lauksaimnieks pēc Lauku atbalsta dienesta pieprasījuma iesniedz apliecinājumu par izmantoto sēklas daudzumu.
- Ja attiecīgā informācija nav iesniegta, Lauku atbalsta dienests pārbaudē saimniecībā nosaka slāpekli piesaistošo kultūraugu skaitu vai zaļmasas īpatsvaru.

! Saimniecības ar aramzemes platību virs [5 ha] nodrošina, ka platība ar slāpekli piesaistošiem kultūraugiem ir vismaz [10%] no saimniecības aramzemes (vai lauksaimniecības zemes) un pārsniedz LLVN 9 (5%+5%).

- ✓ **zaļmēslojuma augi** - platība, ko aizņem maisījumā sēti vismaz divi zaļmēslojuma augi kopā ar kādu no tauriņziežiem - baltās sinepes, eļļas rutks, auzas, rudzi, griķi, saulespuķes, facēlija, airene.
  - Zaļmēslojuma augi audzējami maisījumā kārtējā gada veģetācijas periodā.
  - Tos nogulda vai iestrādā augsnē līdz kārtējā gada 15.septembrim. Iestrādi augsnē var neveikt, ja lauksaimnieks EPSī ir atzīmējis, ka konkrētā laukā rudenī tiks veikta tiešā sēja.
  - Tos neizmanto lopbarībai vai citai ražošanai (nenogana un nenovāc, tikai iestrādā augsnē).
- ✓ **starpkultūras** - platība, ko aizņem maisījumā sēti vismaz divi starpkultūru augi – vasaras rapsis, daudzziēdu viengadīgā airene, baltās sinepes, eļļas rutks, auzas, facēlija, griķi, vīķi, rudzi, pupas, zirņi vai lopbarības redīsi.
  - Starpkultūras sēj pēc galvenā kultūrauga, bet ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 1. septembrim un to sējumu saglabā vismaz līdz kārtējā gada 31. oktobrim.
  - Atbalsta iesniegumā par kārtējo gadu un nākamo gadu attiecīgajā laukā deklarētais galvenais kultūraugs ir atšķirīgas sugas augs.
  - Ja ir divu kultūraugu maisījums, vienā kvadrātmetrā ir vismaz pieci mazākumā esošie kultūraugi
- ✓ **Augi nektāra iegūšanai** - facēlija, zilās kāpnītes, lavanda, malva, mārđadzis, izops, mātere, kaķumētra, gurķumētra, salvija, citronmētra, tauksakne, sējas koriandrs, raudene, bišu amoliņš un kultivēti nektāraugi - ežziēde, bišķrēslīņš, pūķgalve, melisa, daglītis, dedestiņa, kaķumētra, rudzupuķe.
  - Augi nektāra iegūšanai audzējami kārtējā gada veģetācijas periodā.
  - Tos nopļauj un novāc vai sasmalcina pēc ziedēšanas.
- ✓ **zālāji pasējā** - zeme, ko aizņem zem virsauga (labības vai proteīnaugu pasējā) tīrsējā vai savstarpējos maisījumos sētas:
  - **stiebrzāles** – daudzziēdu viengadīgā airene, ganību airene, hibrīdā airene, auzeņairene, pļavas timotiņš, kamolzāle, pļavas auzene, niedru auzene, sarkanā auzene, aitu auzene, raupjā auzene, bezakotu lāčauza, mīkstā lāčauza, pļavas lapsaste, pļavas skarene, purva skarene, parastā skarene, parastā smilga, baltā smilga vai ložņu smilga.
  - **tauriņzieži** - tostarp lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, vīķi, amoliņš vai esparsete.

Kontrole:

- LAD pārbauda iesniegtos datus administratīvi un veic kontroles uz vietas.
- VAAD uztur datus VAAD LIZ pārvaldības sistēma un sniedz nepieciešamo informāciju LAD.

3. OPTIMĀLA AUGSNES pH LĪMEŅA UZTURĒŠANA AUGU AUGŠANAI (Augsnes pamatkaļķošana kopā ar tauriņziežu audzēšanu)

Aktivitātes mērķis - uzlabot augsnes struktūru un reakciju visā aramkārtas dziļumā ilgākam laika posmam, kā arī paaugstināt augsnes bioloģisko aktivitāti un veicināt pilnīgāku mēslojuma izmantošanu, ierobežot augu slimību izplatību. Palielinot augsnes pH skaitli, samazinās N₂O emisijas uz produkcijas vienību, tai pat laikā palielinot ražību, kā arī tiek kavēta fosfora izskalošanās. Pasākums atbilst LLU izstrādātajiem emisiju mazināšanas pasākumiem.

Atbalsta pretendents – lauksaimnieks (t.sk. bioloģiskais lauksaimnieks), kas veic lauksaimniecisko darbību un saņem pamatmaksājuma shēmas atbalstu.

Mērķa platība – 40 000 ha/gadā (200 000 ha 2023-2027)

Indikatīvais finansējums – 13 084 000 EUR

Atbalsta likme: 65 EUR/ha

! Atbalsts par nokaļķoto platību, kurā pēc pamatkaļķošanas tiks sēti tauriņzieži. Ja nokaļķotā platībā netiek deklarēti tauriņzieži, šo 50eur/ha atbalstu nesaņems.

! Atbalstu par tauriņziežu platību (t.sk., kas ir nokaļķota) saņems ekoshēmas “Ekoloģiski nozīmīga platība” ietvaros vai kā saistīto ienākumu atbalstu (SIA) par proteīnaugiem (lauka pupas, zirņi)!

Nosacījumi

Atbalsta saņemšanas nosacījumi:

1. Katram laukam, kurā tiek plānota pamatkaļķošana, VAAD LIZ pārvaldības sistēmā līdz kārtējā gada 15.06. ir sagatavots mēslošanas plāns, ņemot vērā augsnes agroķīmiskās izpētes vai augsnes agroķīmisko analīžu datus* un augsnes granulometrisko** sastāvu.

* *Veiktās augšņu agroķīmiskās analīzes vai izpēte nav senākas par 5 gadiem un tās ir veiktas augšņu jomā akreditētā Eiropas Savienības laboratorijā (ja iespējams, nodrošinot katra parauga rezultātu piesaisti GPS koordinātām)*

! Dati par veiktajām augsnes analīzēm, kas veiktas augšņu jomā akreditētā laboratorijā, VAAD LIZ pārvaldības sistēmā tiks integrēti automātiski.

** *Augsnes granulometrisko sastāvu nosaka pēc augšņu kartēm (pieejams VZD un LAD)*

2. Augsnes pamatkaļķošana tiek veikta, **ja augsnes pH ir zemāk par 5,5 vai atbilstoši Zemkopības ministrijas 29.08.2014 kārtībā Nr.21 “Augšņu agroķīmiskās izpētes un izpētes rezultātu novērtēšanas kārtība” publicētajiem “Tīrumu, pļavu un ganību augšņu kaļķošanas normatīvi”**
3. Pamatkaļķošanu veic ar dolomītmiltiem, kaļķakmens miltiem, dolomīta karbonātkalķiem vai citu kaļķošanas materiālu, kas ir reģistrēts un publicēts VAAD Mēslošanas līdzekļu un substrātu sarakstā¹.
4. Kaļķošanas materiāls ir jāiestrādā augsnē.
5. **Pamatkaļķošanai izmantotais kaļķojamā materiāla daudzums nedrīkst būt mazāks kā daudzums, kas ieteikts saskaņā ar augsnes agroķīmiskā izpēti.**
6. Tiek pildīta VAAD LIZ pārvaldības sistēma, kurā 30 dienu laikā pēc pamatkaļķošanas veikšanas tiek sniegta informācija par:

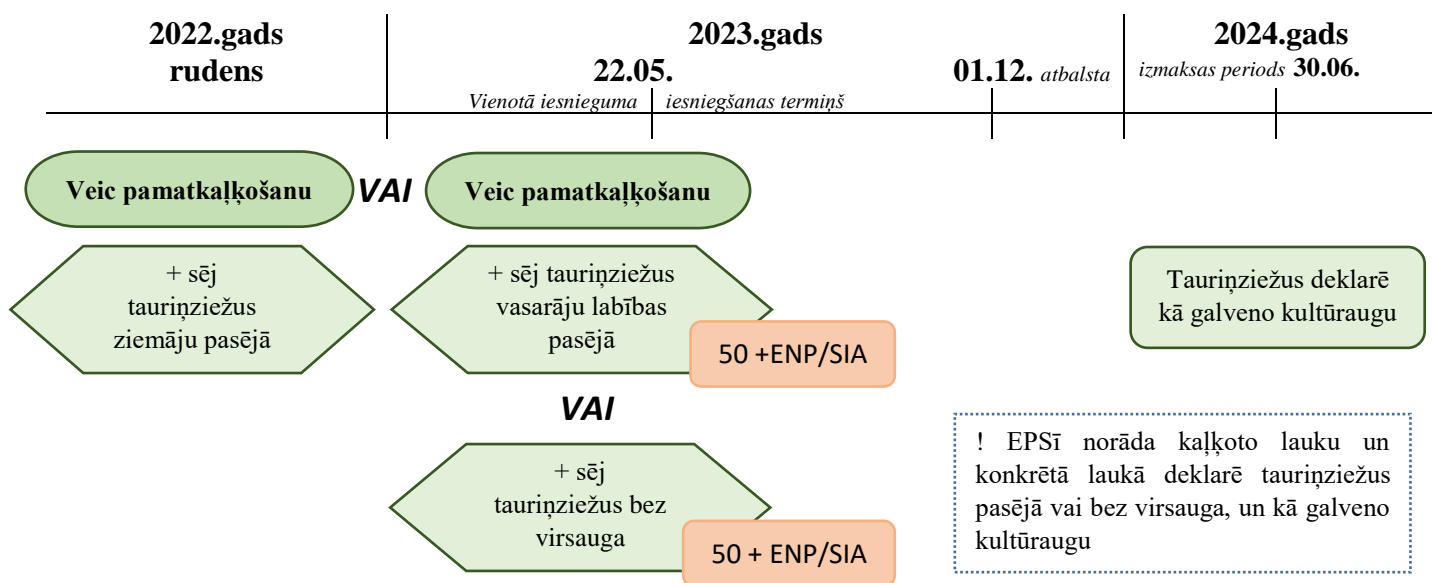
¹ VAAD> Reģistri > Mēslošanas līdzekļu un substrātu saraksts: http://registri.vaad.gov.lv/reg/ml_substrati.aspx
Izvēlas: Statuss: reģistrēts; Mēslošanas līdzekļa veids-grupa: kaļķošanas materiāli

- iegādāto kaļķojamo materiālu (nosaukums, daudzums), kaļķošanas materiāla kvalitāti (neitralizācijas spēja, mitrums, granulometriskais sastāvs);
  - kaļķošanas datums un izmantotā materiāla deva fiziskajās vienībās;
  - lauks (ha), kurā ir veikta pamatkaļķošana;
  - pakalpojuma sniedzēju.
7. Atbalstu piešķir **par aramzemes platību, kurās audzē tauriņziežus tīrsējā vai pasējā un augsnes pamatkaļķošana tiek veikta:**
- iepriekšējā gada rudenī pirms augsnes sagatavošanas ziemāju sējai ar tauriņziežiem pasējā (vai pavasarī piesētiem tauriņziežus); VAI
  - pirms augsnes sagatavošanas tauriņziežu sējai vasarāju labības pasējā - iepriekšējā gada rudenī vai kārtējā gada pavasarī; VAI
  - pēc priekšauga novākšanas pirms augsnes sagatavošanas tauriņziežu sējai bez virsauga (arī maisījumā) - iepriekšējā gada rudenī vai kārtējā gada pavasarī;
8. **Lauksaimniekam nokalķotā platībā ir jāaudzē/jādeklarē tauriņzieži.** *Lai saņemtu atbalstu par tauriņziežu platību ir jāpiesakās eko-shēmai "Ekoloģiski nozīmīga paltība" vai saistītā ienākuma atbalstam par proteīnaugiem (lauka pupas, zirņi).*
9. **! Konkrēto kaļķoto platību lauksaimnieks var pieteikt atbalstam vienu reizi periodā (2023-2027).** Ja platība tiek kaļķota atkārtoti, to atbalstam pieteikt vairs nevar.

Kontrole:

- VAAD pārbauda dokumentus par kaļķojamā materiāla iegādi un tā kvalitāti, kā arī izlietojuma (deva t/ha) atbilstību kaļķošanas materiāla deklarētajai kvalitātei un augsnes agroķīmiskajiem rādītājiem, (arī Pakalpojuma izmantošanas gadījumā).
- LAD pārbauda datus administratīvi un veic attālinātās kontroles vai kontroles uz vietas, lai pārliecinātos, ka pēc kaļķošanas tiek audzēti tauriņzieži.

Infografika

4. SAUDZĒJOŠĀ LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSE

Aktivitātes mērķis – veicināt saudzējošas augsnes apstrādes metodes, nodrošinot augsnes dabīgās auglības un veselības uzlabošanu, gaisa un mitruma apriti t.i. augsni apstrādā saudzīgi vai neveic tās aršanu. Samazina vēja erozijas iedarbību un slāpekļa izskalošanos. Augsnes virskārtā palielinās organiskās vielas saturs un var palielināties fosfora daudzums.

Atbalsta pretendents – lauksaimnieks (t.sk. bioloģiskais lauksaimnieks), kas veic lauksaimniecisko darbību un saņem pamatmaksājuma shēmas atbalstu

Mērķa platība, ha:

	2023	2024	2025	2026	2027
Kopā	450 000	472 500	496 125	520 931	546 978
Minimāla augsnes apstrāde	300 000	315 000	330 750	347 288	364 652
Tiešā sēja un augsnes joslu apstrāde	150 000	157 500	165 375	173 644	182 326

Indikatīvais finansējums, EUR:

2023	2024	2025	2026	2027	2023-2027
10 254 101	10 766 806	11 305 146	11 870 404	12 463 924	56 660 382

Atbalsta likme: par atbilstošu kultūraugu platību, kurā pielietota konkrētā metode

Prakse	Likme, EUR/ha
Minimāla augsnes apstrāde	21
Tiešā sēja un augsnes joslu apstrāde	25

Nosacījumi

Atbalsta saņemšanas nosacījumi:

1. Kārtējā gada pavasarī rudenī:

- veic **minimālu augsnes apstrādi** – augsnes virskārtas sekla apstrāde (ne dziļāka kā 15cm), izmantojot kultivatoru, disku vai frēzi; VAI
  - veic **augšņu joslu apstrādi** - apstrādā augsnes joslu 5-20 cm platumā sēklas sēšanai, bet augsne starp rindstarpām netiek mehāniski apstrādāta un tiek saglabātas augu atliekas vai rugaine; VAI
  - **tiešā sēja** kārtējā gadā pēc iepriekšējā kultūrauga novākšanas **neveic augsnes aršanu un augsnes apstrādi** - sēj tieši rugainē, ja augsni izmanto bez apstrādes (piemēro *no-till*).
- ! Tiešo sēju neveic ilggadīgo zālāju platībās (710).**

! Informāciju par izmantoto augsnes apstrādes veidu norāda EPSī.

2. **Kārtējā gadā atbalstam pieteiktā platībā glifosātu saturošus herbicīdus lieto atbilstoši marķējumam un ne vairāk kā 1 reizi sezonā.** Informāciju par glifosāta lietošanu sniedz VAAD LIZ pārvaldības sistēmā.

3. Atbalstam var pieteikt **aramzemes platību**, kurā kārtējā gadā tiek audzēti minētie kultūraugi, ja tie sēti izmantojot tiešo sēju vai pirms to sējas augsnes apstrāde ir veikta ar minimālu vai joslu augsnes apstrādei:

- ✓ Labības,
- ✓ eļļas augi (rapsis, saulespuķes, soja),
- ✓ šķiedraugi,
- ✓ pākšaugi (tīrsējā vai sēti ar labību),
- ✓ tauriņzieži (tīrsējā vai sēti ar stiebrzālēm), izņemot pākšaugus,
- ✓ zaļmasas augi.

Kontrole:

- LAD pārbauda iesniegtos datus administratīvi [t.sk. Lauku vēsturi] un veic kontroles uz vietas, lai pārliecinātos par augsnes apstrādes veidu.
- VAAD uztur datus VAAD LIZ pārvaldības sistēmā un sniedz nepieciešamo informāciju LAD.

5. OGLEKLI UN AMONJAKA EMISIJAS MAZINOŠA LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSE

Aktivitātes mērķis – veicināt precīzu un efektīvu mēslojuma (organiskā mēslojuma un minerālmēsli) un/vai AAL lietošanu, lai ilgtermiņā mazinātu mēslošanas līdzekļu un AAL lietošanu. Veicinātu tehnikas un tehnoloģijas izmantošanu, kas nodrošina emisiju samazināšanu. Pasākums atbilst LLU izstrādātajiem emisiju mazināšanas pasākumiem un "Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2020.-2030.gadam" mērķiem.

Atbalsta pretendents – lauksaimnieks (t.sk. bioloģiskais lauksaimnieks), kas veic lauksaimniecisko darbību un saņem pamatmaksājuma shēmas atbalstu

Mērķa platība, EUR:

	2023	2024	2025	2026	2027
Kopā	219 832	219 832	230 824	242 365	254 483
Šķidrmēsli izkliede	19 832	19 832	20 824	21 865	22 958
Precīzā minerālmēsli, AAL izkliede	200 000	200 000	210 000	220 500	231 525

Indikatīvais finansējums, ha:

2023	2024	2025	2026	2027	2023-2027
4 611 412	4 611 412	4 841 983	5 084 082	5 338 286	24 487 176

Likme: par atbalsttiesīgo platību, kurā tiek veikta attiecīgā prakse:

Prakse	Likme, EUR/ha
Šķidrmēsli izkliede	31
Precīzā minerālmēsli, AAL izkliede	20

Nosacījumi

Atbalsta saņemšanas nosacījumi:

Atbalstu piešķir saimniecībai **par platību:**

- Ja saimniecībā izmantotais slāpekļa daudzums nepārsniedz mēslošanas plānā norādīto vajadzības daudzumu.**
- Mēslojuma iestrāde** (pamatmēslojums un papildmēslojums) **notiek saskaņā ar mēslošanas plānu, nodrošinot, ka iestrādātā mēslojuma daudzums nepārsniedz mēslošanas plānā noteikto nepieciešamo N, P₂O₅, K₂O tīrvielu daudzumus:**

2.1. Vismaz 25% no saimniecības aramzemes platības ir veiktas augsnes agroķīmiskās analīzes vai augsnes agroķīmiskā izpēte.

2.2. **Katram saimniecības laukam VAAD LIZ pārvaldības sistēmā līdz kultūraugu sējai vai stādīšanai, ilggadīgiem sējumiem un stādījumiem – līdz veģetācijas sākumam, bet ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 15.06. ir sagatavots mēslošanas plāns ņemot vērā un norādot:**

- o **augšņu agroķīmisko analīžu*** vai augsnes agroķīmiskās izpētes datus, kuros ir noteikta augsnes reakcija, organiskā viela un nepieciešamais P₂O₅, K₂O daudzumus, nodrošinot katra parauga rezultātu piesaisti GPS koordinātām; VAI

- ja augsnes agroķīmiskās analīzes nav veiktas - **N vajadzību aprēķina, pieņemot, ka P₂O₅ un K₂O nodrošinājums augsnē ir ļoti zems, savukārt P₂O₅ un K₂O vajadzību aprēķinot, tiks pieņemts, ka P₂O₅ un K₂O nodrošinājums augsnē ir augsts**** (t.sk. lauksaimnieki bioloģiskās saimniekošanas sistēmā);
- konkrētā laukā plānoto kultūraugu (t.sk. zaļmēslojuma augiem) un tā potenciālo ražu;
- konkrētā laukā iepriekšējā sezonā audzēto kultūraugu;

* Veiktā augšņu agroķīmiskās analīze vai izpēte nav senāka par 5 gadiem un tās ir veiktas augšņu jomā akreditētā Eiropas Savienības laboratorijā.

** **Kultūraugu mēslošanas normatīvi jeb N P K nodrošinājuma aprēķina algoritms tiks izstrādāts uz 2023.gadu (kā piemēru var skatīt A. Kārklīšs, A. Ruža "Lauku kultūraugu mēslošanas normatīvi")! Dati par veiktajām augsnes analīzēm, kas veiktas augšņu jomā akreditētā laboratorijā, VAAD LIZ pārvaldības sistēmā tiks integrēti automātiski.**

2.3. VAAD LIZ pārvaldības sistēmā līdz 30.04.; 30.06.; 31.08. un 30.11. tiek sniegta aktuālā (reāllaika) informācija pēc notikuma par:

- izlietoto mēslošanas līdzekļu veidiem, daudzumiem, N, P₂O₅, K₂O tīrvielu daudzumiem;
- mēslojuma iestrādes datumu, izmantoto tehnoloģisko iekārtu un Pakalpojuma sniedzēju, ja mēslošanu veic pakalpojuma veidā;
- mēslošanai izmantoto līdzekļu veids un minerālmēsļu pamatsastāvs;
- iegādātiem vai saimniecības krājumos esošiem mēslošanas līdzekļu daudzumiem, veidiem un N, P₂O₅ un K₂O tīrvielu daudzumiem;
- kārtējā gadā saimniecībā iegūto kultūraugu ražu;

! Nosakot mēslošanas normas, tās var palielināt, ja kultūraugs tiek pārsēts un iepriekšējam kultūraugam ir jau dots mēslojums. Ja tiek pārsēts jauns kultūraugs, tam ir jāgatavo jauns mēslošanas plāns.

! Kopējais slāpekļa daudzums nepārsniedz 220 kg uz vienu LIZ hektāru, bet attiecībā uz kūtsmēslu un fermentācijas atlieku daudzuma izmantošanu - nepārsniedz 170 kg slāpekļa uz vienu LIZ hektāru gadā.

3. AAL plānošanas un lietošanas uzskaitē:

3.1. **AAL lietošanas lēmumi jāpamato** ar regulārām pārbaudēm uz lauka, lai veiktu kaitīgo organismu parādīšanās uzraudzību, ņemot vērā:

- VAAD mājaslapā publicēto vispārējo brīdinājuma sistēmu vai citu pieejamo informāciju par kaitīgā organisma parādīšanos un prognozi par tā attīstību;
- papildinformācijai izmanto Latvijā pieejamos un dienesta mājaslapā publicētos kaitēkļu un slimību kaitīguma sliekšņus;
- laika apstākļu prognozes, kaitīgo organismu sliekšņa līmeņus vai citu pieejamo informāciju;
- VAAD laukaugu slimību lēmumu atbalsta sistēmas brīdinājumu par iespējamo slimību attīstību (*izveide plānota 2023.gadā*).

3.2. Periodā no kārtējā gada aprīļa līdz novembrim lauksaimnieks līdz katra mēneša pēdējām datumam (bet, ja iespējams 7 dienas pēc AAL lietošanas) VAAD LIZ pārvaldības sistēmā **sniedz aktuālo informāciju par:**

- regulārām pārbaudēm uz lauka un ka ir veikta kaitīgā organisma izplatības dinamikas un augu attīstības novērojumi pirms AAL lietošanas (*neprasām konkrētu pārbaudžu skaitu, to lauksaimnieks veic pēc agronomiskas vajadzības*)
- izlietoto AAL nosaukumu, devu uz hektāru, apstrādāto platību un kultūrauga attīstības stadiju.

! Informācija par iegādātiem vai saimniecības krājumos esošiem AAL tiks integrēts automātiski VAAD LIZ pārvaldības sistēmā. Lauksaimniekam būs arī iespēja ievadīt papildu informāciju par AAL.

! Informācijas trūkums, lēmumu pamatojuma trūkums tiks uzskatīts par neatbilstību.

3.3. Lauksaimnieks lieto **AAL atbilstoši rekomendējošam AAL lietošanas reižu skaitam**, kas izstrādāts, balstoties uz kaitīgo organismu bioloģiju un ilggadīgiem to novērojumu datiem un VAAD pārbaudēs apkopotajām, uz agronomijas pamatprincipiem balstītām, praktiskām lauksaimnieku tehnoloģijām un pieredzēm (*izstrāde plānota uz 2023.gadu*).

4. Tiek izmatotas precīzās tehnoloģijas laukkopībā mēslojuma un AAL patēriņa samazinājumam (*saimniecībā vismaz viena iekārta ir aprīkota ar precīzo tehnoloģiju, ja ir vairākas iekārtas, pietiek, ka viena ir aprīkota*):

3.1. Ja tiek veikta precīza šķidrā organiskā mēslojuma (šķidrmēsli, virca, digestāts) **iestrāde augsnē** tad tiek izmantots lentveida izkliedētājs vai inžekcijas metode [tieša iestrāde augsnē] (*arī bez GPS*);

3.2. Ja tiek iestrādāti minerālmēsli:

1. Tiek izmantots minerālmēsļu izkliedētājs, kas aprīkots ar automātisko devu regulēšanas iespēju;
2. Traktortehnika ir aprīkota ar GPS uztvērēju un programmatūru (vadības bloks), kas nodrošina precīzu mēslojuma iestrādi - *veic GPS datu augšupielādi VAAD LIZ pārvaldības sistēmā par precīzo mēslojuma iestrādi*
3. Ir nodrošināta paralēlā braukšana.

3.3. Ja tiek veikta AAL lietošana:

1. Ir sertificēta AAL lietošanas iekārta ar automātisko sekciju kontroli **vai** pretnoneses sprauslām;
2. Traktortehnika ir aprīkota ar GPS uztvērēju un programmatūru (vadības bloks), kas nodrošina precīzu AAL līdzekļu lietošanu - *veic GPS datu augšupielādi VAAD LIZ pārvaldības sistēmā par AAL lietošanu*;

Kontrole:

- VAAD veic administratīvās kontroles vai AAL un mēslošanas līdzekļi, izmantojot tehnoloģijas/iekārtas, ir izlietoti atbilstoši normatīvo aktu prasībām un VAAD LIZ pārvaldības sistēma norādītajam.
- VAAD sniedz informāciju LAD par kontroļu rezultātiem.

6. ILGGADĪGO ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS VEICINĀŠANA LOPKOPĪBAS SAIMNIECĪBĀS

Aktivitātes mērķis – saglabāt lopkopībai piemērotas ilggadīgo zālāju platības, nepārveidojot tās par aramzemi.

Atbalsta pretendents – lauksaimnieks (t.sk. bioloģiskais lauksaimnieks), kas darbojas lopkopības nozarē un uztur ilggadīgos zālājus (IZ).

Mērķa platība, ha:

2023	2024	2025	2026	2027
200 000	200 000	215 735	215 735	215 735

Indikatīvais finansējums – 54 454 660 EUR

Atbalsta likme: par ilggadīgo zālāju [IZ] platību - **52 EUR/ha**

Nosacījumi

Atbalsta saņemšanas nosacījumi:

- 1) **Atbalstu piešķir par ilggadīgo zālāju platību [710]**, kurai ir piešķirts ilggadīgo zālāju statuss, jo platība ir bijusi deklarēta kā ilggadīgais zālājs [710], t.sk. bioloģiski vērtīgie zālāji, kur tiek ievēroti biotopu apsaimniekošanas vadlīniju nosacījumi.
- 2) ilggadīgo zālāju [710] **nedrīkst apart vai diskot pieteikuma gadā un nākamajā gadā**, bet to drīkst piesēt un mēslot;
- 3) saimniecības visu zālāju [710+720+760] un [tauriņziežu un stiebrzāļu] platības īpatsvars kopplatībā ir vismaz 30%;
- 4) kopējā saimniecības zālāju platībā nodrošina vismaz 0,4 LLv/ha periodā 15.maijs – 15.septembris; [lauksaimnieki, kuri uzsākuši saimniekošanu pēdējo 3 gadu laikā un ir JAL atbalsta saņēmēji, kopējā saimniecības zālāju platībā nodrošina vismaz 0,2 LLv/ha]

Nosacīto liellopu vienību noteikšanai piemērojamie koeficienti

Nr. p.k.	Dzīvnieks	Koeficients
1.	Buļļi, govīs un citi liellopi, kas vecāki par 24 mēnešiem, un zirgu dzimtas dzīvnieki, kas vecāki par 6 mēnešiem	1,000
2.	Liellopi vecumā no 6 līdz 24 mēnešiem	0,600
3.	Liellopi, kas nav vecāki par 6 mēnešiem	0,400
4.	Aitas (t. sk. mufloni) un kazas	0,150
5.	Sivēnmātes (> 50 kg)	0,500
6.	Cūkas, izņemot sivēnmātes	0,300
7.	Dējējvistas	0,014
8.	Mājputni, izņemot dējējvistas	0,030
9.	Truši	0,030
10.	Brieži (staltbrieži)	0,610
11.	Dambrieži	0,300
12.	Ziemeļamerikas brieži (baltastes un melnastes brieži)	0,400
13.	Stirnas	0,130
14.	Viena bišu saime*	0,133

* Bišu saimēm ir jābūt reģistrētām LDC.

Kontrole: LAD pārbauda iesniegtos datus administratīvi (t.sk. LDC reģistra dati) un veic kontroles uz vietas un ja iespējams attālināti.